

Nr 32.

Ankom till riksdagens kansli den 28 augusti 1914 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om dels viss ändring i lagen den 25 juni 1909 angående uppsikt å vissa jordbruk i Norrland och Dalarne dels ock undersökning rörande verkningarna av nämnda lag samt lagen den 25 juni 1909 om arrende av viss jord å landet inom Norrland och Dalarne ävensom förslag till förbättringar i dessa lagar.

Närvarande: herrar Petersson i Lidingö villastad, Lindhagen, Stärner, Gezelius, greve Lagerbjelke, Alexanderson, Johanson i Valared, greve Spens, Hult, Dahl*, Pettersson i Södertälje, Schotte, Olsson i Broberg, Persson i Norrköping, Holmdahl och Rehn.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Till lagutskottets behandling har hänvisats en av herrar *Carl Lindhagen, Ernst Hage, Sven Linders, Olof Nilsson* i Tånga, *Eric Engström, Christian Ericson* i Funäsdalen, *G. R. Dahlberg* och *N. A:son Berg* i Munkfors inom andra kammaren väckt motion, nr 138, däri hemstälts, »att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t begära en undersökning angående verkningarna av de norrländska arrende- och vanhävdslagarna samt framlägga resultaten av denna undersökning och föreslå de förbättringar i dessa lagar, som kunna av förhållandena påkallas.»

Herr Lindhagens m. ft. motion.

Till stöd för denna sin hemställan hava motionärerna anført följande:

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 9 saml. 32 häft. (Nr 32) 1

»En socialpolitisk lagstiftning får ej lämnas åt sitt öde, sedan den väl under stora svårigheter kommit till stånd, vanligen i ett särdeles lemlästat skick. Den bör följas med allra största uppmärksamhet i synnerhet i början, för att man skall kunna både i tid bättra de uppenbarligaste bristerna och vinna vägledande erfarenheter för andra uppgifter. I utländsk social lagstiftning plägar understundom denna tanke taga sig det uttrycket, att i själva lagen föreskrives, att den skall undergå revision efter viss tid.

I norrlandsfrågan ha hittills såsom lagstiftning antagits följande lagar: år 1906 den s. k. förbudslagen, som år 1912 något utvidgades, år 1909 en lag om ägostyckning efter det förut en provisorisk lagstiftning från 1905 varit i tillämpning, år 1907 en lag om jordavsöndring, kompletterande ägostyckningsbestämmelserna, år 1909 en vanhävdslag och år 1909 en arrendelag. Förbudslagen gäller för bolag och ekonomiska föreningar, arrende- och vanhävdslagarna för bolag, ekonomiska föreningar och euskilda skogsspekulanter samt ägostycknings- och jordavsöndringsbestämmelserna för alla.

Under de senare åren har i andra kammaren föreslagits att hos regeringen begära en undersökning av nämnda lagars verkningar. Dessa motioner avslogos av riksdagen och vunno icke heller andra kammarens bifall i vidare mån, än att kammaren 1910 och 1911 beslöt att begära en fullständig undersökning rörande verkningarna av förbudslagen samt framläggande på sätt, som funnes lämpligt, av resultaten utav denna undersökning.

Kungl. Maj:t uppdrog sedermera den 30 december 1911 åt landshövding J. Widén att verkställa utredning rörande verkningarna allenast av förbudslagen. De av herr Widén i riksdagen ivrigt bekämpade förslagen, att en undersökning borde ske även av de andra lagarnas verkningar, befanns under denna utredning omöjliga kunna undanskjutas, åtminstone såvitt avsåg ägostycknings- och jordavsöndringsbestämmelserna. Uppdraget vidgades därför med att omfatta verkningarna även av dessa bestämmelser. Betänkande i bägge ämnena avgavs den 16 juni 1913.

Synnerliga anledningar förefinnas att nu upptaga frågan, även såvitt den rör arrende- och vanhävdslagarna. Det är många och viktiga saker, som det gäller, både beträffande dessa lagars verkningar i och för sig och deras betydelse i lagstiftningssystemet, i den mån det senare redan blivit en verklighet eller ännu väntar på sitt utförande. Ett särskilt behov av en dylik undersökning förefinnes med anledning av dessa lagars ifrågasatta utsträckning till Värmlands län och eventuellt även andra delar av

södra och mellersta Sverige. Det är stor skada, att erfarenheterna om dessa lagars verkningar icke föreligga just nu, vilket varit så mycket lättare och billigare att åstadkomma, ifall undersökningen därom ägt rum samtidigt med undersökningen av de båda andra lagarna och med begagnande av den stora apparat, som för det senare ändamålet ändå satts i gång.

Undersökningen bör naturligtvis omfatta lagarnas verkningar i de avseenden, för vilkas tillgodoseende de blivit stiftade. Det bör således utredas, hur det i tillämpningen gestaltat sig med arrendelagens bestämmelser om viss minsta arrendetid, om rätt för arrendator att odla och få ersättning för jordförbättringar samt åtnjuta husbehovsvirke och bete, om skyldigheten för jordägaren att bygga husen och verkställa större reparationer, om syneförrättningar, om övergångsstadgande, som förbjuder lagens verkan i något avseende på äldre avtal, om lagens giltighet enligt ingressen allenast där arrendet omfattar inrösningsjord till en vidd av minst 4 hektar och så vidare. Beträffande vanhävdslagen bör utredas, i vad mån jordbrukskommissionerna verkat i sin uppgift och vilka vanskligheter därvid mötts, vilka tolkningar givits åt lagens grundstadgande i 1 § första stycket (jämför misstolkningen för Nås socken anmärkt av undertecknad vid 1913 års remissdebatt inom andra kammaren), i vad mån jordägare söka utan ersättning överflytta tungan av lagen på arrendatorerna, vilken tolkning givits av »självständigt jordbruk» såsom villkor för lagens tillämplighet, vilken verkan kunnat iakttagas av kompromissbestämmelsen i 1 § tredje stycket om lagens otillämplighet i allmänhet, där norrländska arrendelagen gäller, och så vidare.»

I sammanhang med denna motion har utskottet till behandling förehått en av herr vice talmannen *D. Persson* väckt motion, nr 16 i andra kammaren, vilken motion är av följande lydelse:

*Herr vice
talmannen
D. Perssons
motion.*

»Under de senare åren har staten gjort mycket för att underlätta och befrämja uppodling av jord i synnerhet inom Norrland och Dalarne och sålunda visat ett särskilt intresse för odlingen i dessa bygder. Det är då ganska naturligt, att staten har intresse utav att odlingarna också vidmakthållas. Det var ock i syfte att trygga odlingarnas bestånd i dessa bygder, som lagen den 25 juni 1909 angående uppsikt å vissa jordbruk i Norrland och Dalarne tillkom.

Huru välbehöflig denna lag var, visa de berättelser, som av respektive jordbrukskommissioner årligen avgivits. Av dessa berättelser framgår nämligen, huru liten omsorg vissa bolag samt enskilda personer,

som förvärvat fastigheter huvudsakligen för att tillgodogöra sig skogsavkastningen, i många fall ägna den uppodlade jorden.

Med stöd av omförmälda lag hava visserligen jordbrukskommissionerna i många fall genom godvillig överenskommelse med jordägarna lyckats få dessa att sätta vanhävdad egendom i laggilt skick, och där det inte lyckats genom godvillig överenskommelse ha tvångsåtgärder vidtagits och tredskande jordägare tvingats att sätta jord och åbyggnader i stånd. Men jordbrukskommissionerna ha ock under sin verksamhet fått erfaras, att personer icke saknas, som sätta vinstbegäret högre än lydningen för lagen, och som genom varjehanda transaktioner sökt kringgå lagen och undkomma dess verkningar. I sådant syfte har odlad jord i stor omfattning utarrenderats till enskilda personer under sådana former, att uppsiktslagen icke kunnat å densamma tillämpas, oaktat jorden legat i vanhävd.

Den fiskaliska rätt, som är staten förbehållen enligt uppsiktslagen, förefinnes nämligen icke i den så kallade norrländska arrendelagen. Detta är också ganska naturligt, ty ändamålet med arrendelagen var egentligen att stödja arrendatorerna och förbättra deras ställning samt att reglera och trygga det privaträttsliga avtalet mellan jordägaren och arrendatorn. Att så var förhållandet framgår tydligt av föredragande departementschefens yttrande till statsrådsprotokollet den 12 februari 1909 vid föredragning inför Kungl. Maj:t av förslaget till nämnda lag. Refererande till norrländskommitténs förslag i ämnet yttrade han nämligen bland annat följande: »Med arrendelagen åsyftades förbättring av de arrendatorers ställning, vilka innehade jord, tillhörig sågverksbolag eller andra idkare av trävaruindustri.»

Av justitierådet Skarstedts kommentarier till dessa lagar framgår, att nämnda justitieråd förutsett att jord skulle kunna upplåtas till nyttjande åt annan på sådant sätt, att uppsiktslagens bestämmelser å densamma ej kunde tillämpas. Redan då dessa lagförslag förelåge till behandling i riksdagen, uttalades också dessa farhågor av flera talare i andra kammaren.

Då vissa personer genom utarrendering av jord så att säga söka betäckning bakom den norrländska arrendelagen för att undkomma uppsiktslagens tillämpning, kunde det väl ligga nära till hands att söka botemedlet genom en omarbetning av arrendelagen. Då emellertid det mål, till vilket jag syftar, nämligen tryggande av den odlade jordens fortbestånd såsom odlad, knappast kan vinnas, utan att ändring av uppsiktslagen även kommer till stånd, torde man böra inrikta sig på att söka vinna målet genom ändring av allenast sistnämnda lag.

Såvitt jag kan förstå, skulle detta kunna ske genom att ur 1 § i denna lag utesluta tredje stycket, varjämte den omredigering av 8 § skulle verkställas, som påkallades av ändringen i 1 §.

Jag kan nämligen icke tänka mig någon annan möjlighet till förebyggande av anmärkta missbruk av arrendelagen, än att jordägaren blir ålagd att svara för jordens hävd även om densamma är upplåten åt annan till nyttjande under vilken form sådan upplåtelse än verkställes.

Några principiella skäl mot ett sådant stadgande torde inte heller med fog kunna framställas, då ju ett liknande ansvar enligt lagen den 23 juli 1903 angående vård av enskilda skogar, åvilar ägare till skogsmark, vara avverkningsrätt till skog upplåtits till annan.

Förutom användandet av arrendelagen som medel att undkomma uppsiktslagens verkningar, ha åtskilliga idkare av trävaruindustri, eller, för att begagna ett något vulgärt men fullt berättigat uttryck, skogsjobbare, anlitat ett annat rättsinstitut, skiftesstadgan: Flera personer ha förenat sig till ett s. k. konsortium och inköpt jordbrukshemman med tillhörande skogar uteslutande i avsikt att skövla skogen och sålunda utan tanke på den odlade jordens hävd. Om konsortiet inte lyckats försälja den odlade jorden eller att få densamma utarrenderad, har hemmansklyvning begärts och hemmanet styckats i så små lotter, att självständigt jordbruk därå icke kunnat idkas, och på det sättet har konsortiet undkommit den för detsamma besvärliga uppsiktslagen.

För att råda bot mot detta missförhållande utan att ingå på andra lagstiftningsområden än uppsiktslagen, vill det synas mig som att detta skulle kunna ske genom att i berörda lag införa den bestämmelsen, att hemman, som uppenbarligen förvärvats eller innehaves huvudsakligen för tillgodogörande av skogsavkastningen, skall falla under uppsiktslagen även om det styckas eller delas i så små bruksdelar, att självständigt jordbruk därå ej kan idkas.

Väl inser jag, att avsevärda svårigheter erbjuda sig för att på ett fullt tillfredsställande sätt kunna förebygga nu anmärkta missförhållanden, men den odlade jordens hävd och bevarande för därmed avsett ändamål är av så stor nationalekonomisk och social betydelse, att dessa svårigheter måste övervinnas.

På grund av vad sålunda anförts, får jag vördsamt hemställa, att riksdagen behagade i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes utreda och för riksdagen framlägga förslag till sådan ändring av lagen angående uppsikt å vissa jordbruk i Norrland och Dalarna den 25 juni 1909, att ägare till odlad jord, som faller under bemälda lag, skall

vara ansvarig för jordens hävd, även om sådan jord är upplåten åt annan vare sig genom arrende eller annorledes, samt att omförmälda lags bestämmelser skola tillämpas å hemman, som uppenbarligen förvärvats eller innehaves huvudsakligen för tillgodogörande av skogsavkastningen, även om det styckas eller delas i så små lotter eller brukningsdelar, att självständigt jordbruk därå ej kan idkas.»

Utskottets yt-
rande.

Förevarande motioner avse båda en revision av vissa delar av den s. k. norrlandslagstiftningen. Herr vice talmannen Persson hemställer i sin motion om ändringar i lagen angående uppsikt å vissa jordbruk i Norrland och Dalarne den 25 juni 1909 i syfte, *dels* att någon inskränkning i lagens tillämpning ej vidare må äga rum för det fall, att fastighet är utarrenderad i enlighet med lagen om arrende av viss jord å landet inom Norrland och Dalarne, *dels ock* att uppsiktslagen må göras tillämplig i fråga om hemman, som uppenbarligen förvärvats eller innehaves huvudsakligen för tillgodogörande av skogsavkastningen, även om hemmanet styckas eller delas i så små lotter, att självständigt jordbruk därå ej kan idkas. Den av herr Lindhagen med flere väckta motionen åter utmynnår i en hemställan, att en allmän undersökning måtte företagas angående verkningarna av de norrländska arrende- och uppsiktslagarna samt att efter undersökningens fullbordande sådana ändringar måtte vidtagas i nämnda lagar, vartill anledning må förefinnas.

Frågan om en undersökning av de norrländska arrende- och uppsiktslagarnas verkningar har redan tidigare varit föremål för riksdagens prövning. Senast framställdes yrkande härom i en av herr Lindhagen vid 1912 års riksdag väckt motion. Denna motion, som dessutom innefattade hemställan, att vissa ändringar måtte vidtagas i norrlandslagstiftningen utan avvaktan av den begärda undersökningen, hänvisades till lagutskottet, som i sitt utlåtande (nr 44) lämnade följande framställning av frågans föregående behandling:

»Vid 1910 års riksdag framställdes i motion av herrar Lindhagen och Karlsson i Fjäl, under framhållande särskilt av önskvärdheten av att den norrländska förbudslagen utsträcktes till att gälla även jordförvärv av bolagstjänstemän och enskilda skogsspekulanter, yrkande, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om en opartisk undersökning rörande verkningarna av nämnda lag särskilt vad anginge bolagstjänstemäns och andra dylika personers fastighetsförvärv samt fastighets-

inrop av bolagen själva å exekutiva auktioner. Därjämte föreslogs, med anledning därav att den norrländska arrendelagen dels på grund av den otillfredsställande avfattningen av dess övergångsbestämmelser och dels på grund av att bolagen skyndat sig att upprätta arrendeavtal före lagens trädande i kraft, icke skulle ernått den tillämpning, som därmed varit avsedd, att en sådan opartisk undersökning, som ovan nämnts, måtte åstadkommas även därom i vad mån nyssberörda lag vunnit tillämpning på bolagens och deras vederlikars arrendegårdar och, där så ej skett, om anledningarna därtill. Slutligen begärdes, därest utredningen därtill gäve anledning, framläggande för riksdagen av förslag till förbättringar i berörda lagar.

Lagutskottet avstyrkte (i utlåtande nr 34) motionen, och denna hemställan bifölls av första kammaren, varemot andra kammaren antog en till utlåtandet fogad reservation, däri hemställdes, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes anordna undersökning rörande verkningarna av lagen den 4 maj 1906 om förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom, samt i den mån och på det sätt, som kunde anses lämpligt, offentligen framlägga resultatet av en dylik undersökning. Genom kamrarnas skiljaktiga beslut var emellertid frågan förfallen.

Vid riksdagen 1911 återupptogs dessa framställningar av herr Lindhagen i något förändrad form. I avseende på förbudslagen påyrkade han, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära dels framläggande av förslag om lagens utsträckning till att omfatta även enskilda skogsspekulanter och dels en undersökning rörande förhållandena med bolagens fastighetsinrop å exekutiva auktioner samt övriga verkningar av lagen ävensom, därest utredningen därtill gäve anledning, förslag till förbättringar i lagen. Beträffande de övriga norrlandslagarna yrkade han arrende- och vanhävdslagarnas fullständiggande i överensstämmelse med sin ovan berörda reservation till lagutskottets betänkande år 1909.

Lagutskottet tillstyrkte beträffande förbudslagen en skrivelse till Kungl. Maj:t av enahanda innehåll som ovan omförmälta, till lagutskottets betänkande 1910 fogade reservation. Denna utskottets hemställan godkändes av andra kammaren, men avslogs av första kammaren, till följd varav frågan alltså även då förföll. I övriga avseenden blev motionen av lagutskottet avstyrkt och av båda kamrarna avslagen.

Emellertid har Kungl. Maj:t den 30 december 1911 förordnat om utredning angående verkningarna i olika avseenden av den norrländska

förbudslagen i syfte att i fall av behov kunna inskrida till rättelse och jämkning i vad som kunde visa sig vara till skada.»

Beträffande sin ståndpunkt till de väckta frågorna anförde där-
efter utskottet:

»De spörsmål, som i herr Lindhagens förevarande motion beröras, hava alltså i den omfattning, som för närvarande ansetts erforderlig och lämplig, av regeringen gjorts till föremål för undersökning och prövning i syfte att, där behov därav framträder, åvägbringa nödiga förbättringar. Att, innan denna undersökning kommit till något som helst resultat, vare sig begära ytterligare undersökning eller genomförande av vissa förändringar i sagda lagstiftning synes utskottet ej lämpligt. Det är visserligen sant, att den undersökning, varom nu förordnats, omfattar endast förbudslagen av den 4 maj 1906. Men beträffande särskilt arrende- och vanhävdslagarna är att märka, att dessa tillkommit och trätt i gällande kraft först under år 1909. Någon erfarenhet om deras verkningar, som kunde läggas till grund för ett bedömande i vad mån de kunde tarva förändringar, kan sålunda endast i obetydlig mån hava vunnits. Härtill kommer, att de jordbrukskommissioner, som enligt vanhävdslagen förordnats att hava uppsikt över jordbrukets bedrivande å bolagens hemman, först den 27 januari 1911 erhållit reglemente och på de flesta håll icke förr än under nämnda år kommit i någon egentlig verksamhet. Det är uppenbarligen allt skäl att avvakta, att dessa kommissioner något fått arbeta, innan man skrider till ändringar i de lagar de hava att tillämpa eller till en på dylika ändringar syftande undersökning. Man bör sålunda enligt utskottets mening icke nu utsträcka undersökningen rörande ifrågavarande lagstiftning längre, än regeringen funnit ändamålsenligt. För övrigt torde det få antagas, att, därest i något avseende under undersökningens gång behov härav skulle visa sig, Kungl. Maj:t icke läser underlåta att vidtaga erforderliga åtgärder.

Av det ovan sagda följer, att utskottet icke heller anser sig kunna nu tillstyrka riksdagen att hos Kungl. Maj:t begära vidtagande av de ändringar i arrende- och vanhävdslagarna, som i herr Lindhagens motion föreslagits. Även om det i viss mån kunde ansetts önskvärt, att särskilt beträffande arrendelagen några bland de av motionären framhållna önskemålen vunnit mera avseende vid lagens genomförande, innehåller motionen i allt fall icke tillfyllestgörande skäl, varför man, sedan lagarna genomförts i sin nuvarande form, redan nu, innan de utövat någon egentlig verkan, skulle begära ändring i desamma.»

Med hänvisning till vad sålunda i utlåtandet anförts hemställde utskottet, att det i motionen framställda yrkandet om undersökning av

norrlandslagstiftningens verkningar icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Denna utskottets hemställan bifölls av första kammaren utan votering och av andra kammaren med 103 röster mot 67, vilka avgåvos för bifall till en vid utskottets utlåtande fogad reservation, innefattande yrkande om skrivelse till Kungl. Maj:t i motionens syfte.

Den på Kungl. Maj:ts uppdrag företagna utredningen angående verkningarna av lagen om förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom, vilken utredning sedermera utsträckts till att avse jämväl de norrländska ägostyckningslagarnas tillämpning och verkningar, har numera slutförts.

Norrlandslagstiftningens allmänna syftemål har varit det norrländska jordbrukets vidmakthållande såsom självständig näring och bondeklassens bevarande under en utvecklingsperiod, som i dessa landsändar i mångt och mycket burit prägeln av ett övermäktigt inflytande från trävaruindustrien å den jordbrukande befolkningens ekonomiska och sociala levnadsvillkor. I bögre grad än för annan rättsbildning gäller för en dylik av lokala undantagsförhållanden betingad lagstiftning, att densamma icke från början kan framträda i fullfärdigt skick, utan att först efter praktisk tillämpning av lagen med någon större säkerhet kan bedömas, huruvida den rätta vägen blivit funnen för vinnande av det föresatta målet. Det står därför i god överensstämmelse med ifrågasvarande lagstiftnings försökskaraktär, att de lagstiftande myndigheterna genom tid efter annan återkommande undersökningar av dessa lagars praktiska verkningar tillföres en på sakkunnigt och insiktsfullt omdöme grundad kännedom om de förhållanden, som till äventyrs kunna påkalla ändringar av redan givna bestämmelser.

Såsom förut erinrats, har beträffande norrlandslagstiftningen en undersökning av ovan angivet slag hittills företagits endast i fråga om lagen om förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom samt ägostyckningslagen. De skäl, som ansetts göra nämnda utredning önskvärd och lämplig, kunna emellertid efter utskottets förmenande med enahanda styrka åberopas för motsvarande åtgärd med avseende å de norrländska arrende- och uppsiktslagarna. Emot tidigare framställda förslag i sådant hänseende har anförts, att dessa lagar icke ägt giltighet under tillräcklig tid för att nödig erfarenhet om deras verkningar skulle kunna hava vunnits. Det synes emellertid utskottet, att detta skäl numera, sedan nära fem år förflutit från lagarnas ikraftträdande, icke kan tillmätas betydelse. Anledning till framskjutande av tidpunkten

för en dylik undersöknings påbörjande synes för övrigt så mycket mindre föreligga, som vissa anmärkningar emot åtskilliga av dessa lagars särskilda bestämmelser redan förekommit. Utskottet har därför, i anslutning huvudsakligen till den av herr Lindhagen m. fl. väckta motionen, ansett sig böra tillstyrka en undersökning av de norrländska arrende- och uppsiktslagarnas verkningar i syfte att därigenom må kunna bedömas, huruvida dessa lagar visat sig i nuvarande avfattning motsvara sitt ändamål, samt i vad mån ändrade bestämmelser må kunna anses erforderliga.

I den av herr vice talmannen Persson framlagda motionen, vilken utmynnar i ett yrkande om skrivelse i ämnet till Kungl. Maj:t, har uppmärksamhet fästs å en del oegentligheter, som skulle vidlåda uppsiktslagen. Med hänsyn till den allmänna undersökning av de norrländska arrende- och uppsiktslagarna, som utskottet förordar, har utskottet icke ansett sig böra ingå i en närmare prövning av motionen. Utskottet finner nämligen uppenbart, att vid den av utskottet förordade undersökningen jämväl de i herr Perssons motion påpekade förhållanden och sättet för avhjälpande av desamma ägnas särskild uppmärksamhet.

Med stöd av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motioner, må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa en allsidig undersökning rörande verkningarna av lagen om arrende av viss jord å landet i Norrland och Dalarne den 25 juni 1909 samt lagen samma dag angående uppsikt å vissa jordbruk i Norrland och Dalarne samt därefter för riksdagen framlägga de förslag, vartill undersökningen kan föranleda.

Stockholm den 27 augusti 1914.

På lagutskottets vägnar:

ALBERT PETERSSON.

Reservation

av herrar *Petersson* i Lidingö villastad, *Gezelius*, greve *Lagerbjelke*, *Johanson* i Valared och greve *Spens*.